პროექტი

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს სახელმწიფოს შემადგენლობაში აფხაზეთის სახელმწიფოებრივ-სამართლებრივი სტატუსის შესახებ

პრეამბულა

ქართველი და აფხაზი ერები წარმოადგენენ პოლიტიკურად და სამართლებრივად ერთიანი სახელმწიფოს მკვიდრ ერებს. ისტორიულად ჩამოყალიბებული ტრადიციის თანახმად ქართველთა და აფხაზთა სახელმწიფოს ეწოდება საქართველო. ქართველი და აფხაზი ერები ახორციელებენ თავიანთ სუვერენიტეტს საქართველოს სახელმწიფოს მთელს ტერიტორიაზე.

აფხაზეთი, როგორც აფხაზთა კომპაქტური დასახლების ადგილი, სარგებლობს სახელმწიფოებრივი თვითმონყობის უფლებით საქართველოს სახელმწიფოს შემადგენლობაში. მისი მიზანია აფხაზთათვის, როგორც ქართველებთან შედარებით უფრო მცირერიცხოვანი ერისათვის, თვითმყოფადობის შენარჩუნების დამატებითი გარანტიების უზრუნველყოფა, აგრეთვე თვითგამორკვევის ჩამოყალიბებული ფორმის განმტკიცება და განვითარება. ეს უფლება ხორციელდება საერთაშორისო სამართლის ნორმების საფუძველზე - საქართველოს სახელმწიფოს ტერიტორიული და პოლიტიკური მთლიანობის გარანტირებული შენარჩუნების, აფხაზეთში მცხოვრებ ქართველთა და აფხაზთა სრული პოლიტიკური თანასწორუფლებიანობის, ადამიანთა და მინორიტეტული ჯგუფების უფლებების განუხრელი დაცვის პირობებში.

სახელმწიფო ხელისუფლება, როგორც მთლიანად საქართველოს სახელმწიფოში, ისე აფხაზეთშიც, ეფუძნება დემოკრატიის პრინციპებს.

საქართველოს ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოებისა და აფხაზეთის ხელისუფლების ორგანოების ურთიერთმიმართების ზოგად საფუძვლებსა და კომპეტენციათა ფარგლებს განსაზღვრავს ეს კანონი.

თ ა ვ ი 1
ზოგადი დებულებები

1. აფხაზეთი არის საქართველოს სახელმწიფოს შემადგენელი ნაწილი.

2. საქართველოს შემადგენლობაში აფხაზეთის სახელმწიფოებრივი თვითმონყობის ფორმა არის დემოკრატიული საპარლამენტო რესპუბლიკა.

3. აფხაზეთის ტერიტორიაზე სახელმწიფო ხელისუფლებას, გარდა იმ საკითხებისა, რომელნიც ამ კანონის ძალით მიკუთვნებულია საქართველოს ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების განსაკუთრებულ კომპეტენციას, ან საქართველოსა და აფხაზეთის ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების ერთობლივ კომპეტენციას, ახორციელებენ აფხაზეთის ხელისუფლების უმაღლესი და ადგილობრივი ორგანოები.

4. აფხაზეთი მონაწილეობს საქართველოს სახელმწიფოს განსაკუთრებულ კომპეტენციას მიკუთვნებული საკითხების გადაწყვეტაში საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოებში თავისი წარმომადგენლების მეშვეობით.

5. აფხაზეთს თავისი ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების სახით აქვს საკანონმდებლო ინიციატივის უფლება საქართველოს პარლამენტში.

6. საქართველოს სახელმწიფოს კანონმდებლობა უპირატესობით სარგებლობს აფხაზეთის კანონმდებლობასთან შედარებით კანონით დადგენილ ფარგლებში.

7. საქართველოს ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოებისა და აფხაზეთის ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების კანონებისა და კანონქვემდებარე აქტების შესაბამისობას ამ კანონთან, საქართველოს სახელმწიფოს კონსტიტუციასთან, აფხაზეთის კონსტიტუციასთან, იხილავს საქართველოს უზენაესი სასამართლო (შემდგომში - საკონსტიტუციო სასამართლო), რომლის გადაწყვეტილება სავალდებულოა შესასრულებლად ხელისუფლების ნებისმიერი ორგანოსათვის საქართველოს სახელმწიფოს მთელს ტერიტორიაზე.

8. აფხაზეთის წარმომადგენლობა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოში განისაზღვრება შესაბამისი კანონით.

9. იმ შემთხვევაში, თუ აფხაზეთის ხელისუფლება არ ასრულებს ამ კანონით, საქართველოს ან აფხაზეთის კონსტიტუციებით ან შესაბამისი კანონმდებლობით მასზე დაკისრებულ მოვალეობებს საქართველოს სახელმწიფოს მიმართ, საქართველოს ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოებს უფლება აქვთ გაატარონ შესაბამისი ზომები, რათა აიძულონ აფხაზეთის ხელისუფლება აღასრულოს თავისი მოვალეობა.

10. საქართველოსა და აფხაზეთის ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოები უფლებამოსილნი არიან ურთიერთშეთანხმების საფუძველზე მიანდონ ერთმანეთს საკუთარი უფლებამოსილებების ნაწილის განხორციელება, თუ ეს არ ეწინააღმდეგება საქართველოსა და აფხაზეთის კონსტიტუციებს, საქართველოს კანონმდებლობას.

თ ა ვ ი II

აფხაზეთის სახელმწიფოებრივი თვითმყოფობის გარანტიები

11. აფხაზეთს აქვს საკუთარი კონსტიტუცია, რომელიც არ ეწინააღმდეგება საქართველოს კონსტიტუციას.?

12. აფხაზეთის ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოებია: უმაღლესი საბჭო (პარლამენტი), მთავრობა, სასამართლო.

13. აფხაზეთს აქვს საკუთარი დროშა და გერბი, რომელთა გამოყენების წესს განსაზღვრავს კანონი.

14. აფხაზეთის ოფიციალური (სახელმწიფო) ენებია ქართული და აფხაზური, რომლებიც თანაბარი უფლებებით სარგებლობენ აფხაზეთის ტერიტორიაზე. საქართველოსა და აფხაზეთის კონსტიტუციები, კანონები და კანონქვემდებარე აქტები ქვეყნდება ქართულ და აფხაზურ ენებზე, ამასთანავე ორივე ტექსტს ერთნაირი ძალა გააჩნია.

საქართველოს პარლამენტში წინასწარი შეტყობინების გარეშე დასაშვებია აფხაზურ

15. აფხაზეთის ტერიტორია შეიძლება შეიცვალოს მხოლოდ მას შემდეგ, რაც საქართველოსა და აფხაზეთის უმაღლესი საკანონმდებლო ორგანოების მიერ კვალიფიციური უმრავლესობით მიღებულ გადაწყვეტილებას ამის თაობაზე რეფერენდუმის წესით მხარს დაუჭერს აფხაზეთის ამომრჩეველთა უმრავლესობა.

16. საქართველოს ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოებს არა აქვთ უფლება გამოსცენ კანონები და კანონქვემდებარე აქტები იმ საკითხებზე, რომლებიც მიკუთვნებულია აფხაზეთის ხელისუფლების კომპეტენციას აფხაზეთის ტერიტორიაზე.

17. აფხაზეთის ხელისუფლების ადგილობრივი და უმაღლესი ორგანოების არჩევნებში მონაწილეობის უფლება აქვს საქართველოს მოქალაქეს, რომელიც ამ კანონის მიღების მომენტისათვის, ან შემდგომში არანაკლებ ოცი წლისა მუდმივად ცხოვრობს აფხაზეთში.

თავი III

საქართველოს სახელმწიფოს ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების განსაკუთრებული კომპეტენცია

საქართველოს ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების განსაკუთრებულ კომპეტენციას განეკუთვნება:

18. საგარეო პოლიტიკა და საერთაშორისო ურთიერთობები, საერთაშორისო ხელშეკრულებები, საერთაშორისო სამთავრობთაშორისო ორგანიზაციების წევრობა. ამასთანავე, ისეთი ხელშეკრულების დადებისას, რომელიც უშუალოდ ეხება აფხაზეთის ინტერესებს, გათვალისწინებულ უნდა იქნეს მისი ხელისუფლების შესაბამისი ორგანოების აზრი.

19. ომისა და ზავის საკითხები. სახელმწიფოს თავდაცვა და უშიშროება. ჯარი და სამხედრო წარმოება. იარაღის, ტყვია-წამლის, სამხედრო ტექნიკის გაყიდვა და შეძენა.

20. საქართველოს ერთიანი მოქალაქეობის, ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების, მინორიტეტული ჯგუფების უფლებების, ემიგრაციისა და იმიგრაციის, საქართველოს ტერიტორიაზე უცხოეთის მოქალაქეთა დროებით ან მუდმივად ყოფნის საკანონმდებლო რეგულირება.

21. საქართველოს ტერიტორიის სავაჭრო და საბაჟო ერთიანობა. საფინანსო, სავალუტო, საკრედიტო პოლიტიკა. ეროვნული ბანკი, ფულის ემისია, სახელმწიფო ბიუჯეტი. საერთო სახელმწიფო გადასახადები და ანაკრეფები.

22. ერთიანი ენერგეტიკული სისტემა. კავშირგაბმულობა. სავაჭრო ფლოტი. საჰაერო, საზღვაო და სარკინიგზო ტრანსპორტი.

23. სახელმწიფო საზღვრის სტატუსი, რეჟიმი და მისი დაცვა. ტერიტორიული წყლების, საჰაერო სივრცისა და კონტინენტური შელფის სტატუსი და მათი დაცვა.

24. მეტეოროლოგიური სამსახური. სტანდარტები და ეტალონები. გეოდეზია და კარტოგრაფია. ზუსტი დროის დადგენა. სტატისტიკა საერთო სახელმწიფოებრივი მიზნებისათვის.

25. საერთოსახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის მრეწველობა.

26. სასამართლო, პროკურატურა, კრიმინალური პოლიცია, წინასწარი გამოძიების ორგანოები, ნოტარიატი. სისხლისა და სამოქალაქო სამართალი, სისხლისა და სამოქალაქო საპროცესო სამართალი, ამნისტია და შეწყალება.

27. ადმინისტრაციული, შრომისა და მიწის სამართლის საფუძვლები.

თ ა ვ ი IV

საქართველოსა და აფხაზეთის ხელისუფლებათა უმაღლესი ორგანოების ერთობლივი კომპეტენცია

საქართველოსა და აფხაზეთის ხელისუფლებათა უმაღლესი ორგანოების ერთობლივ კომპეტენციას განეკუთვნება:

28. აფხაზეთის კონსტიტუციისა და კანონმდებლობის საქართველოს კონსტიტუციასა და კანონმდებლობასთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა.

29. საერთო სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზები და ავტოტრანსპორტი.

30. ადგილობრივი მმართველობის ზოგადი პრინციპები.

31. ისტორიისა და კულტურის ძეგლთა დაცვა.

32. კანონმდებლობა სოციალური უზრუნველყოფის შესახებ.

33. განათლების, მეცნიერების, ჯანდაცვისა და სპორტის საერთო საკითხები.

თ ა ვ ი V

აფხაზეთის ხელისუფლების კომპეტენცია

34. ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვა, მინორიტეტული ჯგუფების უფლებების დაცვა.

35. მართლწესრიგისა და კანონიერების, საზოგადოებრივი უსაფრთხოების დაცვის განხორციელება.

36. ადგილობრივი ბიუჯეტი, ადგილობრივი გადასახადები და ანაკრეფები.

37. ბუნებათსარგებლობა. გარემოს დაცვა, ეკოლოგიური უსაფრთხოება. კატასტროფებისა და სტიქიური უბედურებების შედეგების აღმოფხვრა, ეპიდემიებთან ბრძოლა.

38. ადმინისტრაციული, შრომისა და მიწის სამართალი.

39. სოფლის მეურნეობა.

40. არქიტექტურა და მშენებლობა.

41. კულტურა.

42. არასაერთოსახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის მრეწველობა.

43. ტურიზმი.

44. ადგილობრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზები და ავტოტრანსპორტი.

თ ა ვ ი VI

კომპეტენციათა გამიჯვნის განხორციელება

45. აფხაზეთის ხელისუფლებას აქვს საკანონმდებლო, აღმასრულებელი და სასამართლო უფლებამოსილება იმდენად, რამდენადაც ამ კანონით იგი არ არის მიკუთვნებული საქართველოს ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოთა კომპეტენციას.

46. საქართველოსა და აფხაზეთის ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების ერთობლივი კომპეტენციის საკითხებში აფხაზეთს გააჩნია საკანონმდებლო უფლებამოსილება მაშინ, როცა საქართველოს ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების მიერ ეს უფლება გამოყენებული არ არის და შესრულებულია ამ კანონით გათვალისწინებული ყველა მოთხოვნა.

47. საქართველოსა და აფხაზეთის ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების ერთობლივ კომპეტენციას მიკუთვნებულ საკითხებში საქართველოს აქვს საკანონმდებლო უფლებამოსილება მაშინ, როცა საკითხის გადაწყვეტა აფხაზეთის კანონმდებლობით შეიძლება წინააღმდეგობაში მოვიდეს საერთო სახელმწიფოებრივ ინტერესებთან ან მის ეკონომიკურსა ან სამართლებრივ ერთიანობასთან.

48. იმ შემთხვევაში, თუ საქართველოსა და აფხაზეთის ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების ერთობლივ კომპეტენციას მიკუთვნებულ საკითხზე საქართველოს ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოს მიერ მიღებულ აქტთან წინააღმდეგობაში მოდის აფხაზეთის ხელისუფლების შესაბამისი ორგანოს მიერ ადრე მიღებული აქტი, ეს უკანასკნელი ვალდებულია კანონით გათვალისწინებულ ვადაში შესაბამისობაში მოიყვანოს თავისი კანონმდებლობა საქართველოს კანონმდებლობასთან.

49. საქართველოსა და აფხაზეთის ხელისუფლებათა ერთობლივი კომპეტენციის საკითხებში საქართველოს ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოებს აქვთ მხოლოდ საკანონმდებლო უფლებამოსილება.

50. საგანგებო მდგომარეობა აფხაზეთის მთელ ტერიტორიაზე ან მის ნაწილზე შეიძლება შემოღებულ იქნეს აფხაზეთის ხელისუფლების მიერ საქართველოს ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების მხრიდან წინასწარი თანხმობის საფუძველზე, ან საქართველოს ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების მიერ აფხაზეთის ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოებისათვის წინასწარი შეტყობინებით.

თ ა ვ ი VII

კანონის მიღების, ძალაში შესვლის, შეჩერების, გაუქმ
მასში ცვლილებებისა ან დამატებების შეტანის წესი

51. ეს კანონი მიიღება საქართველოს პარლამენტის მიერ კვალიფიციური უმრავლესობით.

52. ამ კანონის გაუქმება, მასში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანა შესაძლებელია მხოლოდ რეფერენდუმის გზით. წინადადებას კანონის გაუქმების, მასში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის თაობაზე მხარი უნდა დაუჭიროს რეფერენდუმში მონაწილეთა უმრავლესობამ. რეფერენდუმის ჩატარების წესს განსაზღვრავენ საქართველოსა და აფხაზეთის შესაბამისი კანონები. დაუშვებელია რეფერენდუმზე ერთდროულად ერთ წინადადებაზე მეტის გამოტანა.

53. რეფერენდუმი ამ კანონის გაუქმების, მასში ცვლილებების ან დამატებების შეტანის თაობაზე ჯერ უნდა ჩატარდეს აფხაზეთში, ხოლო რეფერენდუმზე გატანილ წინადადებაზე დადებითი პასუხის შემთხვევაში - საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე. თუკი რეფერენდუმზე გატანილი წინადადება ორივე შემთხვევაში მხარდაჭერას ჰპოვებს, საქართველოსა და აფხაზეთის უმაღლესი საკანონმდებლო ორგანოები ვალდებულნი არიან სამი თვის ვადაში შესაბამისობაში მოიყვანონ საქართველოსა და აფხაზეთის კანონმდებლობანი მიღებულ ცვლილებასთან ან დამატებასთან.

54. ამ კანონის გაუქმების თაობაზე რეფერენდუმის ჩატარება ნიშნავს რეფერენდუმზე საქართველოს სახელმწიფოს შემადგენლობაში აფხაზეთის სახელმწიფოებრივ-სამართლებრივი სტატუსის შესახებ კანონის ახალი პროექტის გამოტანას, რისთვისაც აუცილებელია საქართველოსა და აფხაზეთის უმაღლესი საკანონმდებლო ორგანოების მიერ კანონის ახალი პროექტის მხარდაჭერა ხმათა კვალიფიციური უმრავლესობით.

55. საქართველოს სახელმწიფოს შემადგენლობაში აფხაზეთის სახელმწიფოებრივ-სამართლებრივი სტატუსის შესახებ ახალი კანონის მიღება ხდება ამ კანონის 51 - 54 მუხლებით გათვალისწინებული პროცედურით.

56. ამ კანონის შეჩერება არა უმეტეს 3 თვის ვადით შესაძლებელია საქართველოსა და აფხაზეთის უმაღლესი საკანონმდებლო ორგანოების მიერ კვალიფიციური უმრავლესობით მიღებული გადაწყვეტილების საფუძველზე საქართველოს სახელმწიფოს საკონსტიტუციო სასამართლოს თანხმობით.

57. ეს კანონი ძალაში შედის გამოქვეყნებისთანავე.

პროექტი შემუშავებულია საქართველოს რესპუბლიკური პარტიის მ

1992წ. დეკემბერი - 1993წ. იანვარი.